

VRIENDINNEN WHERONA, MOON EN MARTINE VERLOREN HUN 17-JARIGE ZOONS

‘Wij begrijpen elkaar echt zonder woorden’

TEKST: RENÉE BROUWER, FOTOGRAFIE: WHERONA

Alsof ze in een vreselijk slechte film zitten... Zo voelt het voor Wherona, Moon en Martine sinds de dood van hun zoons Chinook, Anthony en Ian. De drie jongens overleden -afzonderlijk van elkaar- op 17-jarige leeftijd door een scooterongeluk. Ze woonden in dezelfde gemeente en Chinook en Ian zaten op de basisschool bij elkaar in de klas. Na hun overlijden werden hun moeders, samen met Anthony's moeder Moon, vriendinnen van elkaar. 'We snappen dat anderen denken dat ze voelen wat wij voelen, maar dat is niet zo. Wij begrijpen elkaar zonder woorden.'

V.l.n.r.: Moon, Wherona & Martine

‘Rouwproces, eigenlijk vind ik dat zo’n stom woord. Alsof je er na een bepaalde tijd klaar mee bent en je het rouwen om je kind hebt afgerond. Dat is niet zo’

Wherona, moeder van Chinook

Martine, moeder van Ian

Moon: ‘Het klinkt misschien gek, maar toen Anthony geboren werd, dacht ik al: van dit kindje kan ik niet lang genieten. Ik was altijd erg beschermend met hem. Alsof iets hem en ons te wachten stond. En dat gevoel bleek later dus wel gegrond. Anthony was een ‘zwierder’. Een heel bijzonder kind met een puur hart. Hij ging met alle lagen uit de bevolking om. Of je nou 4 of 88 jaar was, hij vond iedereen leuk. Anthony had een charisma waar je U tegen zegt. Hij was heel innemend. Een vriend van hem omschreef het mooi na de begrafenis: ‘Al was Anthony je vijand, je moest wel van hem houden.’ Hij was een boef met een mooi, groot hart. Tegen verschillende vrienden had hij gezegd dat hij niet ouder zou worden dan 17 jaar. Wij wisten van niks. Helaas kwamen we daar pas na zijn overlijden achter. Op de dag van het ongeluk had Anthony zich ‘s ochtends net ingeschreven voor zijn nieuwe opleiding. Omdat het nog behoorlijk warm was, ging hij daarna naar het strand. Mijn man en ik juichten het toe. ‘Geniet nog even van je vrijheid, zeiden we, straks begint het echte volwassen leven.’ Ik ben zo dankbaar dat we hem die zomer geen restricties hebben gegeven. Hij mocht overal zijn gang in gaan en had geen tijdschema. Iets waar Anthony ook blij mee was. Twee weken voor het ongeluk zei hij dat het de mooiste zomer van zijn leven was. En toen... die verschrikkelijke dinsdag, 4 september 2012. Vlak na 14:00 uur kregen wij het bericht dat Anthony op de scooter was aangereden door een automobiliste die niet uitkeek. Met spoed werd hij naar het VU-ziekenhuis in Amsterdam gebracht, maar het mocht niet meer baten. Anthony had onherstelbare hersenschade en overleed op 5 september om 03.14 uur.

Martine: ‘Ik kende Moon toen nog niet. Mijn zoon Ian was op dat moment 14 jaar en ik had nooit gedacht dat ik hem zou verliezen. We hadden zo’n mooie en hechte band. Ian was een bijzondere, prachtige jongeman, van binnen en van buiten. Hij was spontaan, sociaal en

ONZE ZOON

Chinook

Geboren
10 maart 1998

Overleden
5 december 2015

Vader & Moeder
Bob & Wherona

Zus
Hananne

behelpzaam, maar ook onzeker en erg gevoelig. Toen zijn vader en ik scheidden, had hij het daar erg moeilijk mee. Gelukkig kreeg ik daarna een woning voor ons samen en Ian was blij dat hij bij mij eindelijk weer een rustige, eigen plek had. Helaas was dat van korte duur. Op donderdag 25 juni 2015 werd Ian op de scooter aangereden door een man die hem geen voorrang gaf. Ian was nog maar net vijf dagen 17 jaar en ik was op dat moment met vriendinnen op Ibiza. Zijn vader belde mij dat Ian een ongeluk had gehad. Hij reed achter de ambulance naar het VU-ziekenhuis en zei dat ik niet in paniek moest raken, maar dat het er niet goed uitzag. Natuurlijk was ik toen juist wel in paniek. In mijn hoofd was het één grote chaos. Mijn kind was aangereden en ik was heel ver weg op een eiland. Had hij pijn? Was hij bang? Ik wist helemaal niks. Als een razende begon ik alles te regelen. Ik moest terug naar Nederland, zo snel mogelijk. Met hulp van buitenaf (de vliegmaatschappij hield haar laatste toestel aan de grond totdat ik erin zat), kon ik diezelfde avond godzijdank in Nederland zijn. Ian lag toen al in coma. Ook hij had onherstelbare hersenschade. Toen ik hem eindelijk zag, wist ik het direct: mijn kind was er niet meer. Zijn ogen waren open, maar z’n ziel was al weg. Terwijl wij hem vasthielden, overleed Ian op vrijdag 26 juni 2015 om 11.40 uur.’

Wherona: ‘Ik weet nog dat ik na Ians overlijden samen met mijn zoon Chinook de berichtjes op Ians Facebookpagina las. Ze waren klasgenoten op de basisschool, dus ik kende Martine van gezicht. Ik vond het echt vreselijk voor haar wat er gebeurd was. Dat ik mijn eigen zoon zelf ook binnen zes maanden daarna zou verliezen, had ik nooit kunnen voorzien. Toch gebeurde het en ook door een scooterongeluk. In tegenstelling tot Martine en Moon weet ik niet precies wat er met Chinook gebeurd is. Volgens de politie was het een eenzijdig ongeluk. Chinook had ‘s avonds zijn vriendinnetje naar huis gebracht toen hij op de terugweg op de een of andere manier onderuit is gegaan. Hij werd gevonden door een jong stel en werd met

ONZE ZOON

Anthony

Geboren
12 mei 1995

Overleden
5 september 2012

Vader & Moeder
Jeroen & Moon

Zus
Veronique

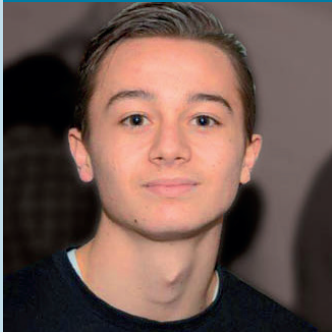
ONZE ZOON

Ian

Geboren
20 juni 1998

Overleden
26 juni 2015

Vader & Moeder
Raymond & Martine

spoed naar het VU in Amsterdam gebracht. Daar hebben de artsen hem nog een half uur gereanimeerd, maar tevergeefs. Chinook had onherstelbare hersenschade en op zaterdag 5 december om 05.30 uur overleed hij. Het was één grote nachtmerrie. Hoe had het kunnen gebeuren? We begrepen er niets van. Chinook was zo’n rustige en voorzichtige jongen. Hij reed altijd keurig de maximale snelheid en was absoluut niet roekeloos. Hij was heel lief, maar ook graag op zichzelf. Vroeger was hij gepest en dat had zijn sporen nagelaten. Dat hij een vriendin kreeg, vonden mijn man en ik alleen maar leuk. Ook toen we hoorden dat hij op de avond van zijn overlijden stiekem met wat vrienden op de werkplaats van ons duikbedrijf had gehangen. We waren vooral trots, want het was de eerste keer dat hij zoiets deed. Gelukkig heeft hij in ieder geval plezier gehad. Volgens zijn vriendin en vrienden had hij het prima naar zijn zin op de werkplaats. Ik zie het met een glimlach voor me. Tegelijkertijd vind ik dat stukje nog steeds het moeilijkst om te accepteren. Normaal reed ik elke avond naar de werkplaats om rauw vlees voor onze honden te halen. Die avond had ik dat niet gedaan. Wat als ik toch was gegaan? Was het dan anders gelopen?’

Gitzwarte humor

Moon: ‘Dat schuldgevoel herken ik heel goed. Het was ook één van de dingen die we bespraken toen we elkaar ontmoetten. Ik kende Martine via via en twee maanden na Ians overlijden stuurde ik haar een berichtje op Facebook.’
Martine: ‘Dat vond ik zo lief. Moon stuurde mij dat ik nooit moest vergeten dat ik voor altijd de moeder van Ian zou zijn. Dat kwam echt aan.’
Wherona: ‘Na Chinooks overlijden kreeg ik van Moon een soortgelijk berichtje en ook Martine stuurde dat ik haar altijd mocht bellen voor een luisterend oor. We raakten aan de praat en na een tijdje spraken we af.’

‘Wij belichamen alles waar iedereen bang voor is. Je kind verliezen, is de grootste angst voor elke ouder’

Moon: ‘Tja, dat was bijzonder. Tussen Martine, Wherona en mij zat het meteen goed, maar er waren die avond zeven moeders aanwezig die ook een kind hadden verloren en met twee had ik duidelijk geen klik. Gek vond ik dat. Hoewel we allemaal het allerergste hadden meegemaakt, waren we toch niet hetzelfde. Nu zeg ik alles ook wel graag recht voor zijn raap (kom bij mij bijvoorbeeld niet klagen dat je konijn dood is) en niet iedereen kan dat waarderen. Martine en Wherona echter wel. Met hen besprak ik mijn intense schuldgevoel. Zij begrepen mij meteen, want zelf hadden ze dit ook, nog steeds. En dan kan iedereen wel zeggen dat het ongeluk niet mijn schuld was en dat ik het nooit kunnen voorkomen, maar zo voel ik het niet. Ik ben Anthony’s moeder. Ik had hem moeten beschermen en daar heb ik voor mijn gevoel in gefaald.’

Martine: ‘Zo voel ik het ook. Mijn therapeut vroeg een keer wat ik dan anders had kunnen doen. Ik kon wel honderd dingen bedenken. Het heeft dus geen zin om het mij anders proberen te laten zien. Dat schuldgevoel zit er en gaat nooit meer weg.’

Wherona: ‘Het was heel fijn om daar tijdens onze ontmoeting zo

open met elkaar over te praten. We spraken vaker af en bleken ook hetzelfde gevoel voor humor te hebben.’

Moon: ‘Maar dan bedoelen we ook echt de gitzwarte humor waar we lekker los in kunnen gaan. Als iemand bijvoorbeeld tegen mij zegt dat zijn 80-jarige oma is overleden en hij begrijpt wat ik voelde toen Anthony overleed, ja dan moeten we daar om lachen.’

Wherona: ‘We snappen dat anderen denken dat ze voelen wat wij voelen, maar dat is niet zo. Wij begrijpen elkaar echt zonder woorden.’

Martine: ‘Met Moon en Wherona lach en ik huil wat af. De pijn en het verdriet waar ik elke dag mee opsta, is de hel. Toch lig ik met Moon en Wherona soms helemaal in een deuk en dan is de pijn voor heel even een klein stukje minder. Niet iedereen snapt dat. Voor de buitenwereld lijkt het misschien alsof ik verder ga, want ja: soms lach ik, maar eigenlijk ga ik meer als een zombie door het leven. En met Moon en Wherona is dat wat draaglijker.’

Alles gaat door

Moon: ‘Omdat Anthony eerder overleed, liep ik iets voor op het rouwproces. Bah, eigenlijk vind ik dat zo’n stom woord: ‘rouwproces’. Alsof je er na een bepaalde tijd klaar mee bent en je het rouwen om je kind hebt afgerond. Dat is niet zo. Er zijn ook geen bepaalde fases waar je doorheen moet. Het gaat echt kriskras door elkaar heen. Of nou ja, de enige fase die je misschien hebt, is de overlevingsfase. De eerste anderhalf tot twee jaar waarin je als een levend lijk rondloopt. Alles gaat door, terwijl jij probeert te overleven.’

Wherona: ‘Ik weet soms nog steeds niet wat ik allemaal aan het doen ben. Het eerste jaar na Chinooks overlijden was ik halfdood. Het tweede jaar begonnen alle eerste keren opnieuw. Weer Chinooks verjaardag zonder hem aan tafel, weer een kerst waarop ik hem vreselijk miste. Dingen plannen kan ik niet meer. Ik leef echt per dag.’ Martine: ‘Ik ook. Ik zie nu wel dat alles is zoals het is, maar toen lan overleed, ging ik ook dood. Het liefst wil ik dat lan mij komt halen. Als ik nu niet meer wakker word, heb ik daar meer dan vrede mee. Tot die tijd zal ik ervoor zorgen dat niemand lan vergeet. Ik ben zijn nalatenschap, dus de herinnering aan lan in leven houden, is voor mij nu het allerbelangrijkste. lan mag nooit vergeten worden.’

Wherona: ‘Dat gevoel hebben we alle drie. Ook ik ga verder, voor Chinook. Maar eigenlijk hoeft het leven voor mij niet meer zo.’

Moon: ‘Wat dat betreft lopen we met z’n drieën wel gelijk. De eerste herinneringen zonder onze kinderen zijn al gemaakt. De tijd gaat door, maar voor ons blijft het gisteren dat ze overleden. In ons hart zijn we bij hen, maar met ons lichaam zijn we nog hier. Als Martine en Wherona nu overlijden, zal ik daar voor mezelf verdriet om hebben, maar voor hen zal ik vooral opgelucht zijn.’

Zoveel overeenkomsten

Wherona: ‘We zien elkaar niet wekelijks, maar appen elke dag met elkaar. Als één van ons er doorheen zit, is er altijd wel iemand die de ander weer even oplapt. Het is fijn dat we er voor elkaar kunnen zijn, maar het blijft bizar hoeveel overeenkomsten we hebben.’

Moon: ‘We hebben een gezamenlijke appgroep met onze mannen en daarin praten we over van alles en nog wat. Natuurlijk met de bekende galgenhumor. En als iemand de behoefte voelt om te praten over het gemis dan gooit hij of zij dat in de groep. Lekker even met elkaar delen hoe onbegrepen we worden en hoe mensen het onderschatten wat wij doormaken. Het lucht altijd op als je het weer even kwijt bent.’

Martine: ‘En als ik opeens iets te stil ben (wegkruipen, daar ben ik heel goed in) krijg ik regelmatig een berichtje of alles wel goed gaat.’

Moon: ‘Haha ja, we trekken je er altijd weer uit. Maar even serieus: ik hoop dat de anderen de groep net zo waarderen als ik. En dan vooral dat zij de steun net zo voelen als ik dat doe. Ik weet dat ze er altijd voor me zullen zijn.’

Moon: ‘Niks is te gek bij ons. Welke gedachte we ook hebben, we kunnen echt alles zeggen tegen elkaar, ook al is het middenin de nacht. Alle drie hebben we trauma’s voor het leven. Het is onvoorstelbaar dat we bijna hetzelfde hebben meegemaakt. De jongens zijn binnen een straal van zes kilometer verongelukt. Ze reden alle drie op de scooter, werden alle drie naar het VU in Amsterdam gebracht en overleden alle drie door onherstelbare schade aan de hersenstam. Voor Wherona vind ik het vreselijk moeilijk dat ze nooit precies zal weten wat er met Chinook gebeurd is, maar voor Martine en mij zorgt dat gegeven ook niet voor veel rust. Wij weten immers hoe de ongelukken van onze zoons zijn gegaan. De daders zijn bekend, maar de vrouw die Anthony aanreed, kwam overal mee weg.’

Martine: ‘En de man die lan aanreed, kreeg alleen een taakstraf. Dat kan ik nog steeds niet begrijpen. Die man toonde niet eens berouw.’

Moon: ‘Die vrouw bij ons ook niet. Ze probeerde de schuld zelfs nog in Anthony’s schoenen te schuiven, terwijl zij duidelijk fout was geweest. Een gesprek met mij en mijn man wilde ze niet. Dat ontnam ze ons ook

nog. Stel dat ze had gezegd hoe verschrikkelijk ze het voor ons vond. Dan had ik daar Anthony nog steeds niet mee terug gekregen, maar dan had ik daar wel ergens een beetje rust in kunnen vinden. Nu zie ik haar vooral als vader die lekker verder gaat met haar leven, terwijl dat van ons gestopt is.’

Martine: ‘Precies dat. Ik kan heel moeilijk accepteren dat die man nog leeft en lan niet meer.’

Kermisattractie

Wherona: ‘Als je je kind verliest, ben je al snel ‘talk of the town’. Ik weet nog dat ik een keer iemand tegenkwam die Martine ook kende. Zij schreef in die tijd veel over lan op haar social media en die vrouw zei toen tegen mij dat Martine er wel ‘een beetje in bleef hangen’. Blijkbaar wist ze niet dat wij vriendinnen waren. Nou, toen ben ik wel even losgegaan...’

Martine: ‘Ja, zo ken ik er nog een paar. In de supermarkt hoorde ik een keer iemand over mij fluisteren: ‘Kijk, daar loopt ze!’ Alsof ik een kermisattractie was.’

Moon: ‘Van mij en mijn man is stiekem eens een foto bij de kassa gemaakt. Dezelfde dag kreeg ik nog een screenshot doorgestuurd van een appje. Er stond: ‘Kijk eens wie ik aan mijn kassa had...’

Wherona: ‘Oh, daar kan ik zo kwaad om worden he? Zeg het dan recht in m’n gezicht.’

Martine: ‘Maar dat durven ze niet. Wij belichamen alles waar iedereen bang voor is. Je kind verliezen, is de grootste angst voor elke ouder. En wij zijn het bewijs dat het echt kan gebeuren.’

De weg kwijt

Moon: ‘Drie maanden na Anthony’s overlijden werd mijn dochter zwanger van mijn kleindochter Noah. Het is ongelooflijk hoeveel dit kleine meisje op haar oom Anthony lijkt. Vanaf haar geboorte had ik meteen zo’n sterke klik met haar. Naast Martine en Wherona geeft Noah mij echt de kracht om door te gaan.’

Wherona: ‘Bij mij is dat mijn paard Wolfje. Dankzij hem ga ik weer naar buiten.’

Martine: ‘Ik haal al mijn kracht uit lan. Hij was enig kind. Het was echt hij en ik samen tegen de rest. Alles wat ik nu doe, doe ik uit zijn naam. lan zei bijvoorbeeld heel vaak ‘dikke lala...’. Daar heb ik een Facebookpagina van gemaakt met lekker veel sarcastische teksten erop. Met ruim 26.000 volgers is het een hit. Ik weet zeker dat lan dat fantastisch zou hebben gevonden.’

Moon: ‘Dat bewonder ik nou aan Martine. In tegenstelling tot ons heeft zij niet nog meer kinderen. Toch vindt ze alsnog de kracht om elke dag weer op te staan. Dat vind ik zo sterk.’

Martine: ‘Maar ik ben helemaal niet sterk. Ik heb momenteel een burn-out, omdat ik sinds lans overlijden steeds meer doorging en gas gaf. Nu zie ik ook wel in dat dat een vlucht was van de werkelijkheid, maar ik weet gewoon even niet hoe ik verder moet nu.’

Wherona: ‘Je bent misschien even een beetje de weg kwijt, maar zijn we dat niet alle drie? Daarom is het ook zo fijn dat we elkaar gevonden hebben. Ons leven zal nooit meer hetzelfde zijn. We zullen onze jongens voor de rest van ons leven moeten missen. Maar tussendoor slepen we elkaar er doorheen. Totdat we ze uiteindelijk weer zien...’

Moon, moeder van Anthony

‘Lekker even met elkaar delen hoe onbegrepen we worden en hoe mensen het onderschatten wat wij doormaken. Het lucht altijd op als je het weer even kwijt bent’